

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 16/2024-37

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Ivana Fiačana a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. v Ústave na výkon väzby [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Michalom Ellingerom, Wolkrova 41, Bratislava, proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1Tpo/43/2023 z 22. septembra 2023 a postupu, ktorý jeho vydaniu predchádzal, takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 21. novembra 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2, ako aj základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby, na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením krajského súdu sp. zn. 1Tpo/43/2023 z 22. septembra 2023 a postupom, ktorý jeho vydaniu predchádzal. Súčasne žiada, aby mu ústavný súd priznal finančné zadosťučinenie v sume 5 000 eur a náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 16/2024-13 z 24. januára 2024 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti namietaného porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru a vo zvyšnej časti ju odmietol.

3. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh, ako aj z príslušného súdneho spisu, ktorý si ústavný súd vyžiadal, vyplýva, že proti sťažovateľovi bolo uznesením vyšetrovateľa Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Bratislave, odboru kriminálnej polície ČVS: KRP-86/1-VYS-BA-2023 z 20. apríla 2023 vznesené obvinenie pre podozrenie zo spáchania obzvlášť závažného zločinu krádeže formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona k § 212 ods. 1 písm. b) a ods. 4 písm. a) Trestného zákona na tom skutkovom základe, ako je uvedené vo výroku uznesenia o vznesení obvinenia.

4. Uznesením Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 6Tp/45/2023 z 21. apríla 2023 bol sťažovateľ vzatý do väzby z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku. Väzba mu začala plynúť 18. apríla 2023 o 20.30 h.

5. Vlastnoručne spísaným podaním z 24. júla 2023 (doručeným 28. júla 2023, pozn.) označeným ako „*Žiadosť o neodkladné urýchlené uplatnenie paragrafu 363*“, ktoré adresoval Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky, sťažovateľ o. i. požiadal aj o prepustenie z väzby na slobodu. Na účely rozhodnutia o sťažovateľovej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu bola kópia predmetného sťažovateľovho podania doručená 3. augusta 2023 Okresnej prokuratúre Bratislava II.

6. Keďže dozorujúci prokurátor žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu nevyhovел, predložil ju 7. augusta 2023 na rozhodnutie Mestskému súdu Bratislava I, ktorý o nej uznesením sp. zn. 27Tp/18/2023 z 22. augusta 2023 rozhodol tak, že ju podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku zamietol a podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku väzbu sťažovateľa dohľadom probačného a mediačného úradníka nenahradil. Proti tomuto uzneseniu mestského súdu podal sťažovateľ sťažnosť (ktorú následne 25. augusta 2023 odôvodnil, pozn.).

7. Sťažnosť sťažovateľa proti prvostupňovému uzneseniu mestského súdu z 22. augusta 2023 bola (spolu s príslušným súdnym spisom, pozn.) predložená krajskému súdu 14. septembra 2023, ktorý o nej rozhodol napadnutým uznesením z 22. septembra 2023 tak, že ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

8. Napadnuté uznesenie krajského súdu bolo 10. októbra 2023 odoslané Ústavu na výkon väzby Bratislava (ďalej len „ústav na výkon väzby“), kam bolo doručené nasledujúci pracovný deň, t. j. 11. októbra 2023.

9. Podstatou sťažovateľovej argumentácie v ústavnej sťažnosti sú dva okruhy námietok. Sťažovateľ v prvom rade namieta, že napadnuté uznesenie krajského súdu, ktorým bolo v druhom stupni rozhodnuté o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu z 28. júla 2023, mu bolo doručené až 13. októbra 2023, a teda rozhodovanie o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu trvalo celkovo 77 dní, čo nemožno považovať za urýchlené rozhodovanie v zmysle čl. 5 ods. 4 dohovoru. Sťažovateľ tvrdí, že krajský súd ho svojou nečinnosťou (neschopnosťou riadne a bez meškania doručiť napadnuté uznesenie) pripravil o 24 dní z možnosti zvažovať podanie prípadnej ďalšej žiadosti o prepustenie z väzby. Podľa názoru sťažovateľa lehota počítaná na týždne nebola v jeho prípade dodržaná, čo zakladá dôvod na jeho prepustenie z väzby na slobodu.

10. V druhom rade sťažovateľ namieta, že napadnuté uznesenie je tiež nedostatočne odôvodnené, pretože neobsahuje žiadne posúdenie možnosti nahradenia väzby sťažovateľa inými prostriedkami dostatočne zaručujúcimi zabezpečenie účelu trestného konania.

II.

Vyjadrenie krajského súdu a replika sťažovateľa

II.1. Vyjadrenie krajského súdu:

11. Predseda krajského súdu vo vyjadrení z 13. februára 2024 (doručenom ústavnému súdu 14. februára 2024, pozn.) k sťažovateľom napadnutému postupu krajského súdu v podstatnom uviedol, že nezdiera výhrady sťažovateľa namietané v ústavnej sťažnosti. Podľa názoru predsedu krajský súd v konaní o predmetnej sťažnosti sťažovateľa predloženej mu spolu so spisovým materiálom 14. septembra 2023 konal v súlade s § 2 ods. 6 Trestného poriadku prednostne a urýchlene. Postup krajského súdu, ktorý o predmetnej sťažnosti rozhodol v piaty pracovný deň po predložení veci mestským súdom na neverejnom zasadnutí 22. septembra 2023, a rovnako následný postup pri vypracovaní písomného vyhotovenia rozhodnutia vo väzobnej veci možno podľa názoru predsedu krajského súdu hodnotiť ako plynulý. V tejto súvislosti poukázal, že písomné vyhotovenie napadnutého uznesenia bolo v zákonnej lehote (§ 172 ods. 3 Trestného poriadku) 10 pracovných dní od jeho vyhlásenia (t. j. od piatku 22. septembra 2023, pozn.) vypracované a preukázateľne doručené do spisovej kancelárie krajského súdu 6. októbra 2023 (piatok, pozn.), čo preukazuje pečiatka na prvopise napadnutého uznesenia. Uznesenie krajského súdu bolo následne 10. októbra 2023 (utorok, pozn.) odoslané sťažovateľovi do ústavu na výkon väzby a nasledujúci pracovný deň (11. októbra 2023) bolo doručené do ústavu na výkon väzby. Predseda krajského súdu zároveň poukázal, že krajský súd nemal možnosť verifikovať presný čas prevzatia napadnutého uznesenia sťažovateľom, ale len čas doručenia ústavu na výkon väzby, a taktiež nebolo v možnostiach krajského súdu po preukázateľnom doručení napadnutého uznesenia ústavu na výkon väzby ovplyvniť následné doručovanie napadnutého uznesenia pracovníkmi ústavu na výkon väzby priamo sťažovateľovi. Vychádzajúc z uvedeného, predseda krajského súdu konštatoval, že konanie krajského súdu na jednom stupni vo svojom súhrne nepresiahlo dobu jedného mesiaca, keď po predložení veci krajskému súdu 14. septembra 2023 bolo napadnuté uznesenie doručené do dispozície ústavu na výkon väzby 11. októbra 2023.

12. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľa týkajúcu sa nedostatočného odôvodnenia nenahradenia väzby sťažovateľa, predseda krajského súdu uviedol, že sťažovateľ je stíhaný pre obzvlášť závažný zločin krádeže podľa § 212 ods. 1 písm. b), ods. 4 písm. a) Trestného zákona, pričom podľa § 80 ods. 2 Trestného poriadku možno záruku alebo sľub prijať alebo uložiť dohľad, len ak to odôvodňujú výnimočné okolnosti prípadu (primerane rozhodnutie č. 45 uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a súdov Slovenskej republiky č. 4/2013). Predseda krajského súdu zároveň poukázal na to, že krajský súd sa otázkou výnimočných okolností v prípade sťažovateľa zaoberal v odôvodnení napadnutého uznesenia na stranách 8 a 9. Predseda krajského súdu zároveň uviedol, že sťažovateľ krajskému súdu nepredložil iný návrh na nahradenie väzby viazaný na iniciatívu sťažovateľa, či už ponuku písomného sľubu, záruku dôveryhodných osôb, resp. peňažnú záruku, s ktorými by sa krajský súd za iných okolností mal vysporiadať [§ 80 ods. 1 písm. a), b), § 81 ods. 1 Trestného poriadku].

II.2. Replika sťažovateľa:

13. Právny zástupca sťažovateľa v replike doručenej ústavnému súdu 22. februára 2024 k napadnutému postupu a uzneseniu krajského súdu v podstatnom uviedol, že sťažovateľ na podanej ústavnej sťažnosti zotrúva v rozsahu prijatom ústavným súdom na ďalšie konanie,

s vyjadrením krajského súdu nesúhlasí, pričom zastáva názor, že napadnutým postupom a uznesením krajského súdu došlo k porušeniu práv sťažovateľa tak, ako bolo vymedzené v ústavnej sťažnosti.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

14. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a so stanoviskami účastníkov konania dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.1. K namietanému porušeniu práva na urýchlené rozhodnutie o väzbe:

15. Z čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru, ktorými sa zaručuje osobná sloboda, možno vyvodiť aj právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná (III. ÚS 7/00, II. ÚS 642/2017, I. ÚS 299/2019).

16. Ústavný súd už vo svojej judikatúre k rozhodovaniu všeobecných súdov o väzbe obvineného/obžalovaného uviedol, že aj keď sa jednotlivé lehoty z hľadiska požiadaviek neodkladnosti alebo urýchlenia posudzujú podľa všetkých okolností prípadu, spravidla lehoty rátané na mesiace sú príliš dlhé a nevyhovujú týmto požiadavkám (III. ÚS 7/00, I. ÚS 18/03). V tejto súvislosti ústavný súd konštatoval, že požiadavke, aby súd bezodkladne rozhodol o zákonnosti väzby v zmysle čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru, nezodpovedá lehota počítaná na mesiace, ale na týždne. Tejto požiadavke preto spravidla nemôže zodpovedať lehota konania presahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca a ani nečinnosť trvajúca týždne (III. ÚS 126/05, III. ÚS 216/07, III. ÚS 147/2011, I. ÚS 276/2019, I. ÚS 299/2019, II. ÚS 86/2019, II. ÚS 400/2019 a i.).

17. Vychádzajúc z týchto základných princípov, ústavný súd posúdil ústavnú sťažnosť sťažovateľa vo vzťahu k napadnutému postupu krajského súdu v súvislosti s rozhodovaním o predmetnej žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu.

18. Nadväzujúc na uvedené, ústavný súd v úvode konštatuje, že hoci sťažovateľ v ústavnej sťažnosti argumentuje aj podľa jeho názoru neakceptovateľnou celkovou dĺžkou rozhodovania o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu, ústavný súd v rámci posúdenia dôvodnosti ústavnej sťažnosti neposudzoval túto celkovú dĺžku rozhodovania, ale „len“ jej časť týkajúcu sa rozhodovania krajského súdu. Sťažovateľ totiž v petite svojej ústavnej sťažnosti namieta porušenie svojich práv výlučne postupom a uznesením krajského súdu, a nie aj postupom mestského súdu, v dôsledku čoho predmetom ústavného prieskumu sťažovateľom namietaného porušenia označených práv môže byť len označený postup krajského súdu. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že v zmysle § 45 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 tohto zákona neustanovuje inak. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje vo viazanosti petitom, teda tou časťou ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa domáha, čím zároveň vymedzí rozsah predmetu konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na to môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej ústavnej sťažnosti. Ústavný súd zdôrazňuje, že viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie

konania osobitne platí v prípadoch, v ktorých osoby požadujúce ochranu svojich základných práv a slobôd sú zastúpené zvoleným advokátom.

19. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh, príslušného súdneho spisu a vyjadrenia krajského súdu vyplýva, že mestský súd predložil príslušný súdny spis krajskému súdu na rozhodnutie o sťažnosti sťažovateľa proti prvostupňovému uzneseniu mestského súdu 14. septembra 2023, krajský súd o sťažnosti sťažovateľa rozhodol právoplatne napadnutým uznesením z 22. septembra 2023, ktoré bolo 10. októbra 2023 odoslané sťažovateľovi do ústavu na výkon väzby, kam bolo doručené nasledujúci pracovný deň, t. j. 11. októbra 2023, pričom osobne sťažovateľovi bolo doručené 13. októbra 2023.

20. Z uvedeného vyplýva, že konanie o pozbavení osobnej slobody sťažovateľa na krajskom súde trvalo od predloženia príslušného súdneho spisu krajskému súdu do okamihu doručenia rozhodnutia krajského súdu sťažovateľovi, t. j. celkovo 30 dní.

21. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že doba rozhodovania o pozbavení osobnej slobody sťažovateľa nepresiahla na krajskom súde dobu jedného mesiaca, čo je v súlade s požiadavkou na neodkladné rozhodnutie o väzbe. Ústavný súd zároveň v okolnostiach posudzovaného prípadu nevidel žiadne konkrétne skutočnosti, ktoré by boli (v kontexte práva na prednostné a urýchlené rozhodnutie o väzbe) spôsobilé spochybníť ústavnú akceptovateľnosť napadnutého postupu krajského súdu.

22. Navyše ústavný súd, podobne ako Európsky súd pre ľudské práva už judikovali, že požiadavka „urýchlenosti“ je v konaní pred sťažnostným súdom menej prísna (IV. ÚS 78/2019, I. ÚS 423/2020, II. ÚS 300/2021; rozsudok vo veci Abdulkhakov proti Rusku z 2. 10. 2012, sťažnosť č. 14743/11, bod 198; rozsudok vo veci Shcherbina proti Rusku z 26. 6. 2014, sťažnosť č. 41970/11, bod 65). Rozhodovanie sťažnostného súdu v trvaní 30 dní možno z pohľadu ochrany práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru akceptovať (už citovaná judikatúra, tiež rozsudok vo veci Ilseher proti Nemecku zo 4. 12. 2018, sťažnosti č. 10211/12 a č. 27505/14).

23. Vzhľadom na uvedené nebolo možné dospieť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa napadnutým postupom krajského súdu v súvislosti s rýchlosťou jeho rozhodovania o pozbavení osobnej slobody sťažovateľa, a preto ústavný súd ústavnej sťažnosti v tejto časti nevyhovel.

III.2. K namietanej arbitrárnosti rozhodnutia o nahradení väzby:

24. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti taktiež namieta, že napadnuté uznesenie krajského súdu je nedostatočne odôvodnené, pretože neobsahuje žiadne posúdenie možnosti nahradenia väzby sťažovateľa inými prostriedkami dostatočne zaručujúcimi zabezpečenie účelu trestného konania.

25. Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia vo vzťahu k možnosti nahradenia väzby sťažovateľa v podstatnom konštatoval, že nahradenie väzby sťažovateľa nie je v tomto štádiu trestného konania dostatočné predovšetkým z materiálneho hľadiska s ohľadom na druh, charakter a závažnosť stíhanej trestnej činnosti. Krajský súd zároveň poukázal na skutočnosť, že sťažovateľ je trestne stíhaný pre obzvlášť závažný zločin, a s poukazom na charakter trestnej činnosti konštatoval nemožnosť pristúpiť k nahradeniu väzby aj vzhľadom na absenciu výnimočných okolností. Krajský súd uviedol, že zákon nevymedzuje kritériá, ktoré by stanovovali, čo možno považovať za výnimočné okolnosti, a preto je ich existenciu nutné posudzovať individuálne pre každý prípad, pričom platí, že za výnimočné okolnosti možno považovať mimoriadne okolnosti prípadu, ktoré sa

nevyskytujú bežne, ale sú to také okolnosti, ktoré sa svojím významom či obsahom približujú okolnostiam uvedeným v § 39 Trestného zákona. Pôjde teda nielen o okolnosti prípadu, ale tiež o osobné pomery obvineného, ktoré sú výnimočné a týkajú sa jeho osoby, pričom sa môžu vzťahovať napr. na osobné, zdravotné, pracovné či rodinné pomery obvineného. Nadväzujúc na uvedené, krajský súd konštatoval, že zo spisového materiálu a najmä zo sťažovateľovej žiadosti o prepustenie z väzby, ako ani z podanej sťažnosti nezistil dôvody na konštatovanie existencie výnimočných okolností v prípade sťažovateľa. Vo vzťahu k námietke sťažovateľa, že mestský súd sa v prvostupňovom uznesení pri nahradení väzby nezaoberal jeho pomermi, krajský súd uviedol, že pomery sťažovateľa (6-ročný syn sťažovateľa, vzťah s priateľkou, absencia užívania alkoholických nápojov, nemajetnosť) nepredstavujú pomery, ktoré by odôvodňovali nahradenie väzby s definičnými znakmi spĺňajúcimi výnimočné okolnosti prípadu. Život obvineného totiž podľa názoru krajského súdu nepostihla žiadna okolnosť, ktorú by bolo možné vyhodnotiť ako výnimočnú, t. j. takú, ktorá by sa výrazne odlišovala od bežných súčastí života ostatných členov spoločnosti.

26. Pokiaľ ide o sťažovateľovu námietku, že záver krajského súdu o nemožnosti nahradenia jeho väzby nie je dostatočne odôvodnený, ústavný súd po ústavnom prieskume príslušnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu konštatuje, že posúdenie krajského súdu nemožno považovať za arbitrárne. Krajský súd sa uvedenej otázke venoval, keď jednak poukázal na druh, charakter a závažnosť stíhanej trestnej činnosti a zároveň poukázal aj na § 80 ods. 2 tretiu vetu Trestného poriadku, ktorý limituje možnosť nahradenia väzby pri obvinení zo spáchania obzvlášť závažného zločinu len na situáciu, ak to odôvodňujú výnimočné okolnosti prípadu. Možno tak uzavrieť, že krajský sa možnosťou zákonných náhrad väzby ústavne akceptovateľne zaoberal. Vzhľadom na uvedené ústavný súd ústavnej sťažnosti ani v tejto časti nevyhovel.

27. Vychádzajúc z uvedených úvah, nebolo možné dospieť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa napadnutým postupom a uznesením krajského súdu, a preto ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

28. Keďže rozhodovanie o návrhu na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia a priznanie náhrady trov konania je podmienené vyhovením ústavnej sťažnosti vo veci samej (vyslovením porušenia základných práv alebo slobôd zaručených v ústave alebo kvalifikovanej medzinárodnej zmluve), bolo bez právneho významu zaoberať sa týmito ďalšími návrhmi sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. marca 2024

Peter Molnár
predseda senátu